

Sak 3/22

Til: **Programstyre Barnehagelærer**

Møtedato: 01.06.22

Oppretting av studieretning barnehagefag som en del av master Pedagogikk

Bakgrunn

Programstyret for barnehagelærerutdanningen har enstemmig vedtatt å jobbe for å etablere en barnehagefaglig master. Det er også stor enighet i fagmiljø BLU om etablering av et slikt tilbud. Pr i dag har ikke BLU tilstrekkelig kompetanse for å etablere en egen barnehagefaglig masterutdanning, heller ikke finansiering til studieplassene som kreves for oppretting av et helt nytt mastergradsprogram.

Gjennom det siste året har studieprogramlederne (sammen med ass. instituttleder for utdanning) som tilbyr masterutdanning sett på muligheter for økt samarbeid på tvers. Gjennom dette arbeidet har blant annet løsningen med ulike studieretninger blitt trukket frem, og studieprogramleder for BLU har sammen med studieprogramleder for PED konkretisert en slik mulighet for hvordan BLU kan etablere en studieretning innenfor masterutdanning i PED.

Nasjonale politiske føringer

Fram mot 2030 skal andelen med masterutdanning i barnehagen øke (jf. Kunnskapsdepartementet [Barnehager mot 2030 – regjeringen.no](#)) Se vedlegg 4. Barnehagestrategien har blant annet følgende uttalt satsingsområde: «Frem mot 2030 skal andelen barnehagelærere og styrere med mastergradsutdanning øke. Kompetanse på mastergradsnivå vil styrke barnehagenes arbeid med ledelse og kvalitetsutvikling». Dette for å «styrke barnehagens systematiske pedagogiske arbeid og til en mer kunnskapsbasert praksis» (KD 2021 s. 16). Departementet skal videre se på hvordan barnehagene kan beholde ansatte som fullfører masterutdanningen i barnehagen, og at masterkompetanse brukes aktivt.

Behovsgrunnlag

I [artikkelen](#) *“Barnehagelærere med masterutdanning – potensial for å styrke profesjonen og ivareta barnehagens samfunnsmandat?”* fremheves en masterutdanning for barnehagelærere som viktig for å myndiggjøre profesjonen og etablere et praksisnært kritisk blikk på barnehagefaglige problemstillinger (Pettersvold & Østrem, 2018).

En kartlegging i barnehager i Troms og Finnmark viser at barnehagene ønsker dette og har mange ansatte som ønsker å ta master. Spesielt ønsker mange å ta master i barnehageledelse og i pedagogisk kartlegging og utviklingsarbeid (jf. Rapport fra Walberg, Sætveit og Habbestad, 2017). Se vedlegg 1.

Det er behov for ansatte i barnehagene med masterutdanning, og for å sikre dette til barnehagene i vår region er det viktig at det opprettes muligheter for masterutdanning lokalt slik at vi utvikler og beholder kompetansen i nord. Det eksisterer ikke barnehagefaglig masterutdanning nord for Trondheim, men de fleste andre BLU-utdanninger ellers i landet har dette. Se

<https://www.studentum.no/utdanning/barnehagelaerer-master-2-aar> Vi har en masterutdanning i utdanningsledelse som rekrutterer barnehageledere og skoleledere. De fleste som tar denne utdanningen, går tilbake til barnehagesektoren. For masterutdanning som ikke er rettet mot ledere finnes det altså ikke barnehagefaglige mastertilbud nord for Trondheim, noe som fører til at barnehagelærere utdannet i nord drar sør i landet for å gjennomføre masterutdanning – og ender ofte med å bli i sør. Dette tapper den nordlige landsdelen for viktig kompetanse i barnehagesektoren.

Kompetanse og utviklingsplaner lages i alle kommuner, hvor det etterspørres kompetanse ut over bachelornivå, både for å utvikle og følge opp utviklingsarbeid. Kommunen er både barnehageeier for egne barnehager og kommunen skal ha barnehagemyndighet som har ansvar for tilsyn og oppfølging av barnehager. Det etterspørres eksempelvis høyere kompetanse for den som skal ha denne oppgaven. I større tettsteder/byer er barnehager organisert i større enheter hvor én styrer kan være styrer for flere barnehager i samme enhet. Da er det ofte egne fagledere i de enkelte barnehagene som har ansvar for faglig aktivitet i hver enkelt barnehage (i samarbeid med pedagogiske ledere). Flere av disse har uttrykt behov for en masterutdanning som er faglig relevant for barnehagen, slik at deres arbeid med utvikling av det faglige tilbudet styrkes.

Pr i dag finnes det ikke egne stillingskategorier (unntatt styrere/daglige ledere) hvor masterkompetanse kan ligge i krav til ansettelse. Utdanningsforbundet har i flere år jobbet for at det skal opprettes stillinger for barnehagelærere med master. Dette fordi de mener masterutdannede i barnehagen vil heve profesjonskompetansen. Utdanningsforbundet har derfor startet diskusjonen om oppretting av barnehagelektor-stillinger for barnehagelærere med masterutdanning.

Kanvas (barnehagestiftelse med ideelle formål) har eksempelvis i egen regi opprettet barnehagelektor-stillinger. De oppgir i en [nyhetsartikkel](#) at «Barnehagelektorene skal jobbe med barnehagebasert kompetanseutvikling i personalgruppa, gjennomføre vurderingsarbeid, omsette aktuell forskning i praksis og samarbeide med akademia.» (Utdanningsnytt.no 06.09.19)

Flere nasjonale evalueringer har også vist til behov for masterutdanning for barnehagelærere (evalueringen av tidligere førskolelærerutdanning og følgegruppa for barnehagelærerutdanning). Nasjonalt råd for lærerutdanning har også dette som en sentral sak og en gruppe nedsatt av rådet la i 2017 frem en [rapport](#) (Sammen om kvalitetsutvikling og kompetanseløft for fremtidens barnehager) med tydelige begrunnelser for hvorfor det er viktig med flere barnehagelærere med masterutdanning og råd om omfang, verktøy m.m.

Begrunnelsene for behovet på nasjonalt nivå handler ikke kun om et faglig kompetansebehov for den daglige virksomheten, men også knyttet til behov for mer praksisnær forskning og utviklingsarbeid rettet mot barnehagens kjernevirksomhet og *anvendelse* av forskningen som finnes. I tillegg deles en bekymring for fremtidig rekruttering til doktorgradsprogram innenfor barnehagevitenskap, da bredden i dag ikke anses tilstrekkelig.

Det flere studenter med barnehagelærerutdanning som fullfører master ved ILP i dag innenfor pedagogikk, spesialpedagogikk eller utdanningsledelse. Uten at det er gjort en formell undersøkelse på

dette vet vi at noen av disse gjennomfører masterutdanningen med mål om å utdanne seg bort fra barnehagen. Andre igjen gjennomfører en av disse masterutdanningene fordi det ikke finnes egne barnehagefaglige tilbud. Disse knytter ofte masteroppgaven sin til barnehagerelevante tema. En tidligere kartlegging (uttrekk fra FS) viser at mellom 2018-2020 utgjorde studenter med førskole/barnehagelærerbakgrunn 28,4 % av studentene på master i pedagogikk. Da det vil være kun 10 studieplasser i en eventuell studieretning fryktes det ikke at opprettelsen av denne vil føre til svekkelse av studentgrunnlaget til masterutdanning i pedagogikk, spesialpedagogikk eller utdanningsledelse. Det kan derimot være en styrke å få samlet flere studenter på emnene som er felles. Tilbudet som gir studentene barnehagefaglige emner har ikke som mål å konkurrere med andre masterutdanninger ved ILP, men å forhindre tap av kompetanse til andre deler av landet for barnehagelærere som ønsker å ta en barnehagerelevant masterutdanning.

Modell/struktur

Studieretningen vil ha plass til 10 studenter. Disse må ha bachelor barnehagelærer/førskolelærer for å kvalifisere til studieretningen. Øvrig vil opptakskravet være likt som for master i pedagogikk, med karakterkrav og krav til forkunnskaper i metode og vitenskapsteori. Se øvrig informasjon i vedlegg 2 som er en revidert studieplan for master i pedagogikk hvor studieretning barnehagefag er lagt inn.

Strukturen vil se slik ut:

Master pedagogikk – studieretning barnehagefag			
1.semester	PED-3056 10 stp <i>Utvikling og relasjoner</i>	PED-3057 10 stp <i>Kunnskap, menneskesyn og læring</i>	BLU-emne 10 stp <i>Barnehage, profesjonskunnskap og kvalitetsutvikling</i>
2.semester	PED-305X 20 stp <i>Vitenskapsteori og forskningsmetode</i>		Masteroppgave
3.semester	BLU-emne 10 stp <i>Lek og utforskende pedagogikk</i>	BLU-emne 10 stp <i>Livsmestring, mangfold og tilhørighet</i>	Masteroppgave
4.semester	Masteroppgave 50 stp		

Emner merket gult (30 stp totalt) er det eneste som avviker fra original masterutdanning i pedagogikk. På 1. semester har øvrige studenter et annet obligatorisk emne, og på 4.semester har de valgfrie emner hvor studenter på barnehagefaglig master har oppsatte emner som obligatoriske emner.

Barnehagefaglige emner

En arbeidsgruppe bestående av faglærere på barnehagelærerutdanning (som er planlagt inn på masteremnene) har, sammen med studieprogramleder og fagseksjonsleder, laget grunnstammen for

barnehagefaglige emnene som ønskes opprettet på masternivå. Fullstendige emnebeskrivelser vil utvikles ila. høst 2022.

1. Barnehage, profesjonskunnskap og kvalitetsutvikling (10 stp)

- Lærendeorganisasjon og ledelse
- Profesjonsteori
- Pedagogisk skjønn
- Tverrfaglige praksiser
- Barnehagen som forskningsarena

2. Lek og utforskende pedagogikk (10 stp)

- Relasjons- og kommunikasjonskompetanse
- Profesjonsetikk
- Barns medvirkning og meningsskaping
- Barnehagelæreren som medutforsker sammen med barn

3. Livsmestring, mangfold og tilhørighet (10 stp)

- Mangfold og kulturforståelse
- Forebyggende praksiser mot sosiale ulikheter
- Inkludering og fellesskap
- Nordlig mangfold og en verden i uro

Flere barnehagelærere har fullført videreutdanningsemner på masternivå og det er ønskelig at noen av disse kan innpasses som et BLU-emne. Den faglige vurderingen av hvilke emner dette vil gjelde vil vurderes av studieprogramleder.

Mulighet for innpassing innebærer at det kan bli færre enn 10 studenter fra studieretningen på BLU-emnene, men det planlagt at disse emnene også skal være mulig å ta som valgemner for studenter på andre masterutdanninger ved ILP (med forbehold om at aktuelle studieprogramledere godkjenner det i sine program). Dette vil altså kunne åpne opp for flere mulige valgemner for øvrige studenter på master i pedagogikk.

Fagmiljø

De ansatte som har utviklet grunnstammen til de tre barnehagefaglige emnene er i hovedsak også de som er tiltenkt å ha undervisningen i emnene. I vedlegg 3 fremgår det av tabellen hvem det gjelder og deres kompetanse. Dette vil selvsagt kunne endres over tid ettersom ny kompetanse kommer til.

Ut fra tabellen kan vi stadfeste at disse, sammen med øvrig fagansatte på resterende emner i master pedagogikk, utfyller NOKUT sine krav til fagkompetanse.

Det må understrekes at det i det barnehagefaglige miljøet på ILP er et sterkt behov for at det miljøet knyttes tettere til masternivå med tanke på ansattes faglige utvikling og karriereveier. Erfaringen er at enkelte i dag velger seg bort fra barnehagelærerutdanningen om muligheten byr seg, for å gå over til et studieprogram med mastertilbud. Dette er uheldig for fagmiljøets samlede utvikling.

Økonomi

Studieretningen er ikke tildelt finansiering for 10 studieplasser. Studieprogramleder for barnehagelærerutdanning har gjort en omprioritering av ressurser knyttet til grunnutdanningen til dette tilbudet for å få det på plass. Barnehagelærerutdanningen har tidligere hatt store kull hvor det har vært

tilbudt inntil 9 fordypningsemner på 3. studieår (2 i Alta, 7 i Tromsø). Ett av emnene i Tromsø har vært tilbudt via UMAK og er derfor ikke en del av videre vurdering.

Fordypningsemnene er på 30 studiepoeng og beregnes til 850 timer pr emne. Ved å prioritere ned to av disse emnene videre, vil ressurs til 10 studieplasser på studieretningen være sikret. Se vedlegg 4 for detaljer og utregning. Da er det også regnet inn ressurs til veiledning og sensur for 10 ekstra studieplasser på masteroppgaven, metodeemnet og de to obligatoriske emnene som er felles med de øvrige studentene på masterutdanningen. Slik vil opprettingen av studieretningen ikke påvirke samlet ressurs på master pedagogikk negativt.

Samlet sett utgjør ressursbehovet for studieretningen 1495 timer når det er to kull inne.

Behov studieretning barnehagefag (10 plasser)							
		Undervisnin	Eks/arbkrav	Totalt			
10 stp	PED-3056 (felles)	0	30	30			
10 stp	PED-3057 (felles)	0	30	30			
10 stp	BLU-emne	175	30	205			
20 stp	Metode (felles)	0	60	60			
10 stp	BLU-emne	175	30	205			
10 stp	BLU-emne	175	30	205			
50 stp	Masteroppgaveem	650	110	760			
				1495	(Totalt når to kull er inne fra 2024-25)		
				325	(For første kull 2023-24)		

Innsparingen på å legge ned to fordypningsemner på bachelor barnehagelærer utgjør totalt 1700 timer. Det er dermed god finansiell dekning. Denne prioriteringen vil ikke ha store konsekvenser for bachelor barnehagelærer da studentenes valgmuligheter fortsatt vil være til stede.

Studieprogramleder ser det ikke som hensiktsmessig å formelt legge ned to av emnene i kurskatalogen. Det anses som mer hensiktsmessig å heller sette en maktsgrense for hvor mange fordypningsemner som tilbys på grunnutdanningen. Hvilke fordypningsemner som kan tilbys vil derfor kunne variere, men må henge sammen med tilgjengelig fagpersoner etter at noen flyttes over på masteremner. Dette for å unngå utfordringer i personalet sett i sammenheng med bemanningsplanen ved instituttet. Fordelen med å gjøre det slik er at fordypningsemner kan revideres (eller komme nye krav i rammeplan), man kan se tilbudet i sammenheng med behov i barnehagesektoren for å komplementere kompetansen der, samt man kan ta hensyn til tilgjengelig kapasitet i fagseksjonene som varierer fra år til år (overskudd og underskudd på kapasitet enkeltfag). En slik fleksibel løsning vil være formålstjenlig for flere nivå på instituttet og i barnehagesektoren.

Det er utarbeidet retningslinjer og rutiner for ressursberegning på emner, samt fordeling av fagansatte på emner. Bemanningsplanen viser tilgjengelig kapasitet som grunnlag for dette arbeidet. Administrasjon og ledelse vil dermed ha god oversikt og kontroll på at studieretningen ikke overstiger de ressurstimer og behov for fagansatte som er skissert i denne saken.

Nasjonalt fagorgan for barnehagelærerutdanning jobber for fullt med å få en nasjonal løsning på behov for masterutdanning for barnehagelærere. Det er derfor grunn til å tro at behov for å finansiere studieretningen via grunnutdanningen kun er en foreløpig løsning. Men inntil annen finansiering er på plass anser studieprogramleder det som nødvendig at det for bachelorutdanningen campus Tromsø kun kan tilbys 3 fordypningsemner pr studieår (eventuelt 4 dersom UMAK ønsker å tilby Musikk og drama).

Videre saksgang

Saken vil etter behandling i begge involverte programstyrer gå videre til instituttstyret for beslutning 9.juni. Vedtak og tilbakemeldinger fra begge programstyrer vil følge med saken dit. Om instituttstyret ønsker opprettingen velkommen vil saken sendes videre til fakultetsstyremøte 17.juni, og eventuelt universitetsstyret for endelig beslutning høsten 2022. Hvis instituttstyret ikke vedtar oppretting av studieretningen, slutter saken der.

Forslag til vedtak:

Programstyret godkjenner plan for etablering av studieretning barnehagefag, og sender saken videre til instituttstyret med ønske om positivt vedtak.

Helge Habbestad
styreleder
—
helge.habbestad@uit.no

Renate Walberg
programstyresekretær
-
renate.walberg@uit.no

Vedlegg:

1	Behov for mastergradsutdanning for barnehagelærere?
2	Studieplan for master Pedagogikk med studieretning barnehagefag
3	Fagmiljø
4	Økonomi